

 Räddningstjänsten Väst		PM21 Kontroll vid byggsamråd	
Upprättad: 2018-09-01 Agnes Franzén Broholm	Reviderad:	Internt nr:	Giltigt t.o.m: Tillsvidare
Beslutad: 2019-03-06 Patrik Josefsson		Version: 1.0	Målgrupp: Internt och externt

Kontroll vid byggsamråd

Detta PM syftar till att ge en sammanställning och tolkning av lagstiftning och övriga regelverk. Dokumentet presenterar räddningstjänstens generella syn inom angivet område. Lagstiftning är alltid styrande och åsidosätts inte av detta dokument.

Bakgrund och syfte

Förändringarna i Plan- och bygglagen och i byggregleringen som genomfördes 1987 respektive 1995 innebar att ansvarsfördelningen tydliggjordes, detaljkraven ersattes med funktionskrav och att samtliga aktörers roller ändrades. För byggnadsnämndens del innebar detta att man gick från att inspektera till att i stället kontrollera att byggherren tar sitt ansvar. På samma sätt bör även räddningstjänsten agera i samband med byggnation, dvs. vid byggsamråd så bör räddningstjänsten inrikta sin medverkan vid byggsamråd till kontroll av byggherrens ansvar och att detta efterlevs. Utifrån detta ställs därför en del rekommendationer som byggnadsnämnden bör beakta och eventuellt ställa krav på nämligen:

- Vilken kompetens som bör ställas på de inblandade
- Kvalitetssäkring
- Vad som bör ingå i kontrollplanen när det gäller brandskyddsfrågor

Byggnadskontoret i byggprocessen

Räddningstjänsten är inte myndighet i byggprocessen utan besitter rollen som byggnadsnämndens brandsakkunnig. Räddningstjänstens uppgift är därmed att bedöma att byggherren tar sitt ansvar i brandskyddsfrågor och att de tekniska egenskapskraven utförs enligt gällande normer. Räddningstjänsten utför inte någon konsultation eller dimensionering av brandskydd eller liknande i samband med byggsamråd. Däremot kan räddningstjänsten ge *råd* och *rekommendationer* kring hur byggnadstekniska frågor kan lösas. Detta innebär att räddningstjänstens roll blir att:

- Bedöma om tillräcklig kompetens uppnås hos byggherrens brandsakkunnig.
- Brandskyddsdokumentationen håller en rimlig nivå i förhållande till brandskyddet som krävs på objektet.

Byggnadskontoret avgör om det behövs en brandsakkunnig, om en brandskyddsdokumentation behöver tas fram eller om objektet är så litet att det inte behövs.

Objekt med ökad brandhänsyn eller medverkan från räddningstjänsten vid byggsamråd

Exemplen nedan ska ses som förslag på när medverkan från räddningstjänsten bör finnas. Vid oklarheter eller andra frågeställningar bör kontakt tas med räddningstjänsten.

Förberedande samråd

Vilka objekt som kräver förberedande samråd beror på en rad faktorer. Därför behövs en bedömning göras i samråd med räddningstjänsten vid varje projekt huruvida det krävs ett förberedande samråd eller inte. Exempel på faktorer som kan påverka den bedömningen är:

- Byggnadens komplexitet och placering
- Kompetens på projektörer
- Val av dimensioneringsmetod
- Konsekvenser av en brand eller annan allvarlig händelse

Nedan återges en rad objekt där det rekommenderas att ett tidigt samråd hålls:

- Skolor
- Hotell
- Större varuhus och butiker
- Vårdinrättningar
- Större industrier med hantering av brandfarlig verksamhet
- Objekt med alternativ utformning eller större avsteg från råd i BBR
- Objekt där dimensionering sker genom beräkning
- Objekt i närhet eller anslutning till riskfylld verksamhet

Objekt där räddningstjänsten bör medverka vid byggsamråd

Räddningstjänsten bör kallas till byggsamråd vid följande anläggningar:

- Industrier
- Hotell och pensionat
- Barnstugor, skolor, elevhem och förläggningar
- Sjukhus och vårdanläggningar
- Bostäder och andra anläggningar byggda särskilt för äldre eller funktionsnedsatta med hjälpbehov
- Varuhus, restauranger, teatrar, biografier eller andra samlingslokaler för fler än 50 personer (kan vara aktuellt från 30 personer i vissa fall)
- Campingplatser, fritidsanläggningar med mera.
- Särskilt farliga anläggningar eller byggnader
- Industrier där man avser hantera tillståndspliktig mängd brandfarlig vara eller explosiv vara
- Bensinstationer

Räddningstjänstens medverkan vid samråd kan även vara aktuellt i andra fall, som till exempel:

- Andra byggnader som utförs som Br 1 byggnad
- Vid andra objekt än ovan och där man exempelvis har alternativ utformning enligt BBR 5:11 eller andra avsteg från råd i BBR

Krav och ansvar på byggherren

Byggherrens sakkunnig med avseende på brand, dvs den brandsakkunnige, ska ha en viss kompetens. Kompetensnivån kan delas in i två kompetensprofiler baserade på vilket val av dimensioneringsmetod som används vid framtagandet av brandskyddsdocumentationen.

Förenklad dimensionering

Dimensionering enligt schablonmetod. All dimensionering baseras på de råd som ges i BBR och handböcker.

- Person med lämplig utbildning inom byggnadstekniskt brandskydd samt dokumenterad erfarenhet av brandteknisk projektering, eller motsvarande. (Jfr N behörighet BFS 1996:54)

Analytisk dimensionering

Om det finns anledning att ej använda förenklad dimensionering, till exempel vid mer än två tekniska byten, ska analytisk dimensionering genomföras. Dimensionering sker genom kvalitativa modeller, beräkningar samt med andra metoder och lösningar för att verifiera en brandteknisk lösning. Denna nivå gäller därför vid alternativ utformning enligt BBR 5:11, då det krävs en särskild utredning som verifierar att en likvärdig nivå på brandskyddet uppnås.

- Brandingenjör samt dokumenterad erfarenhet av brandteknisk projektering, eller motsvarande (Jfr K behörighet BFS 1996:54).

Kvalitetssäkring vid framtagande av brandtekniska lösningar

Framtagande av brandtekniska lösningar ska kvalitetssäkras, dvs det ska finnas ett system hos projektören som säkerställer att problemställningar genomarbetas och att lösningen uppfyller ställda myndighetskrav. Byggnadskontoret/Räddningstjänsten anser att ett system som bygger på att en person med samma kompetens som projektören granskar projekteringen uppfyller kravet för kvalitetssäkring. Ensamarbetande konsulter bör därför skaffa sig denna möjlighet.

Kontroll av brandskyddet vid byggsamråd

Byggnadskontorets/Räddningstjänstens kontroll vid byggsamråd inriktar sig på att göra en bedömning om:

- Byggherren/brandsakkunnig ska redovisa vilken dimensioneringsmetod som används (förenklad eller analytisk dimensionering).
- Vem som är sakkunnig brand och dennes kompetens.
- Byggherren ska redovisa hur det säkerhetsställs att brandtekniska lösningar som tas fram och redovisas i en brandskyddsdocumentation inarbetas i övriga teknikprojektörers handlingar (det som finns i brandskyddsdocumentationen ska även finnas i övriga dokument som det berör, till exempel ska de delar som berör el finnas i den bygghandling som är skriven för elektrikern och så vidare).
- Innehållet i kontrollplanen. Vilka kontrollpunkter avseende det byggnadstekniska brandskyddet som ska utföras och av vem och hur kontrollen ska utföras (egenkontroll och/eller fristående sakkunnig).
Byggnadskontoret/Räddningstjänsten ska avgöra om kontrollplanen omfattar en rimlig nivå på kontrollpunkter eller om eventuell komplettering ska göras.

En kontrollplan är en koll att byggnaden är byggd på det sätt brandskyddsdokumentationen kräver/beskriver.

- Behov av fristående sakkunnig. Exempel då kravet på fristående sakkunnig är aktuellt är:
 - o Omfattande alternativ utformning
 - o Bristande verifiering av brandtekniska egenskapskrav
 - o Bristande kompetens/erfarenhet hos den sakkunnige angående brandskydd för den aktuella objektstypen
 - o Bristande utförandekontroll

Räddningstjänstens insatsmöjligheter

Följande bör beaktas gällande räddningstjänstens insatsmöjligheter:

- Verksamhetens lämplighet i förhållande till aktuell plan eller riskanalys (bör behandlas i bygglovsskedet).
- Hur brandvattenförsörjningen är ordnad.
- Tillgängligheten för räddningstjänstens personal:
 - o Åtkomlighet via väg eller räddningsväg
 - o Tillträde till källare och vind
 - o Placering av brandgasventilationens öppningsanordning
 - o Placering av brandförsvarestablåer, sprinklercentral etcetera
- Risk för brandspridning till intilliggande fastigheter.
- Övriga förutsättningar för räddningstjänstens insatsmöjligheter (till exempel invändig släckning med mera).

Brandskydd under byggtiden

Följande bör beaktas gällande brandskydd under byggtiden:

- Plan för brandskydd under byggtiden (byggbodars placering, förekomst av heta arbeten, förekomst av brandfarlig vara etcetera).
- Plan över hur utrymningssäkerheten och brandskyddet ska lösas under byggtiden vid pågående verksamhet.

Ändrad verksamhet

När det sker en förändring av verksamhet som påverkar brandskyddet bör ett samråd planeras. Här följer några exempel på när det inte krävs ett bygglov eller bygganmälan men som påverkar brandskyddet i så stor omfattning att brandskyddet måste ses över.

- Om brandbelastningen ändras till exempel genom att en affär ändrar försäljning från kakelförsäljning till möbelförsäljning.
- Om personantalet ändras.
- Om boende på ett alternativt boende blir försämrad så att personen blir sängliggande ändras kraven på brandsäkerheten. Boendeformen ska då vara vårdanläggning.